

Тема 7. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРИСЛИВИХ І НЕОБЕРЕЖНИХ ЗЛОЧИНІВ

План

1. Поняття і загальна характеристика корисливих злочинів.
2. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють корисливі злочини.
3. Причини та умови корисливих злочинів.
4. Попередження корисливих злочинів.
5. Кримінологічна характеристика необережних злочинів.
6. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють необережні злочини.
7. Причини й умови необережних злочинів.
8. Попередження необережних злочинів.

1. Поняття і загальна характеристика корисливих злочинів

Однією з особливих груп у кримінологічній класифікації є корисливі злочини, доля яких в різні періоди складає біля половини в структурі злочинності. Дана група злочинів охоплює посягання на власність, що скоюються з корисливою метою, тобто з метою незаконного збагачення за рахунок цієї власності.

Корисливі злочини наносять великі матеріальні збитки державі, підприємствам, організаціям, юридичним і фізичним особам. Особи, що їх скоюють, особливо коли мова йде про повторні або тривалі розкрадання, привласнення або розтрату майна у великих чи особливо великих розмірах, здійснюють і інтенсивний негативний вплив на найближче оточення.

Говорячи про корисливі злочини як окрему групу кримінологічної класифікації, необхідно згадати специфіку умов і ситуацій привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, з одного боку, і крадіжок, грабежів, розбоїв – з другого, а також специфіку характеристики осіб, що вчиняють ці злочини.

Це обумовлює необхідність більш деталізованої класифікації з виділенням підгруп корисливих злочинів відповідно до задач їх профілактики:

- розкрадання майна з використанням службового становища;
- розкрадання майна на підприємствах, в установах, організаціях особами, що працюють там, але не мають повноважень щодо розпорядження майном або його обліком, збереженням;

- крадіжки, що вчиняються сторонніми особами;
- грабежі та розбійні напади;
- шахрайство.

Процес переходу країни до ринкових відносин, приватизація майна, створення спільних підприємств, відкритих та закритих акціонерних товариств, організацій з повною та обмеженою відповідальністю почалися при недосконалості законодавчої бази, при відсутності досвіду учасників цих процесів. Враховуючи те, що це відбулось не на пустому місці, а проходив процес зміни власника значної чисельності споруд, обладнання, устаткування, сировини, допоміжних засобів, неважко уявити, які створились умови для привласнення, розкрадання майна, яке протягом певного часу опинилось поза чиеюсь власністю, хоча формально воно знаходилося на балансах (обліках) підприємств, які переставали існувати, а на їх місці з'являлись підприємства- правонаступники.

При відсутності належного контролю за процесами приватизації, що відбуваються в усіх сферах суспільного життя (в промисловості, в аграрному секторі, у сфері комунального господарства тощо), з боку державних органів виникло благодійне підґрунтя для привласнення майна, і в першу чергу особами, що виконують певні організаційно-управлінські чи адміністративно-господарські функції. Як говорять, “можливість вкрати – створює вора”. З початку 90-х рр. ХХ ст. мало контрольовані процеси переходу до ринкової економіки призвели (при загальному зниженні виробництва) до появи мільйонерів. Як раніше говорилося, це не залишилось непомітним для тих членів суспільства, які не мали доступу до переділу власності (майна). Негативний приклад збагачення без особливих затрат (фізичних, розумових та матеріальних), як інфекція, став поширюватись миттєво у всіх прошарках суспільства. З другого боку, падіння виробництва, банкрутство, зупинка підприємств призвели до різкого зниження життєвого рівня населення, зростання безробіття. Останнє десятиріччя ХХ століття в країні характеризувалось щорічним зростанням крадіжок, грабежів, розбоїв, вимагання, шахрайства. Ці види злочинів почали домінувати у структурі злочинності. З'явилась і стала активно поширюватись організована злочинність, основним напрямком якої було вчинення корисливих злочинів.

Набуття досвіду в приватизаційних процесах, а також вдосконалення законодавства дозволило в перших роках ХХІ століття дещо знизити рівень злочинності з використанням

службових повноважень.

Серед усіх злочинних посягань посягання на власність, що вчиняються як службовими, так і іншими особами, які мають до неї доступ, складають біля половини. Характерною їх рисою, що впливає на об'єм і направленість профілактичних заходів, являється взаємозв'язок з іншими посадовими злочинами: наприклад, з хабарництвом, обманом покупців, зловживанням службовим становищем, випуском недоброякісної продукції. Це, з одного боку, створює можливість, що сприяє діям розкрадачів і приховуванню їх дій (наявність неврахованих матеріальних цінностей, порушення в обліку тощо), з другого боку, сприяє залученню посадових осіб до розкрадання, стимулює їх подальшу злочинну активність.

Структура розкрадань, що вчиняються посадовими й іншими особами в зв'язку із службовими обов'язками, може бути охарактеризована, виходячи з їх розподілу за галузями господарства, формою, способом, предметом, розміром, тривалістю і кількістю епізодів, питомою вагою групової злочинності і рецидиву.

Аналіз розподілу розкрадань за галузями господарства вказує на те, що вони найбільш розповсюджені в промисловості. Саме в ній відбуваються найбільш значні приватизаційні процеси і сконцентрований найбільший об'єм матеріальних цінностей. На другому місці знаходиться розкрадання в аграрному секторі. Поширеність розкрадань в окремих галузях у значному ступені залежить як від концентрації готових виробів, інших матеріальних цінностей підвищеного попиту (горілчаних, тютюнових виробів), грошових коштів, так і від умов їх зберігання.

Має значення об'єм і можливості контролю руху товарів і грошових коштів, кількість і функції працюючих, які мають безпосереднє відношення до обліку, зберігання, реалізації матеріальних цінностей.

Розподіл розкрадань, що вчиняються посадовими та іншими особами, які мають доступ до майна у зв'язку із службовими обов'язками, за формою характеризується приблизно однаковим співвідношенням між посадовими розкраданнями і крадіжками.

Аналіз способів розкрадань показує, що частіше за все застосовується вилучення матеріальних цінностей або грошових коштів без створення надлишків, з попереднім створенням надлишків (в тому числі шляхом виготовлення неврахованої продукції, обману покупців тощо), з попереднім створенням "уявних" надлишків (за рахунок завищення списання матеріальних цінностей і грошових коштів). Три четвертих

посадових розкрадань маскується шляхом підлогів, приховування або знищення документів, інших обманних дій. За загальною характеристикою способів розкрадання їх можна поділити на ті, які підготовлюються, і ситуативні.

Предметом розкрадання є грошові кошти, товари підвищеного попиту, будівельні матеріали, сільськогосподарська продукція.

Структура розкрадань за розміром свідчить про перевагу злочинів з відносно незначними та середніми розмірами.

Характер посадових розкрадань зумовлює значну долю (більше половини) групових злочинів. В даному випадку особи, що вчиняють розкрадання, намагаються забезпечити безперешкодне вилучення майна, його транспортування і реалізацію, маскуванню операцій шляхом підлогу та іншими способами. По мірі збільшення розміру викраденого збільшується доля групових злочинів і кількість їх учасників.

Певну специфіку має стан, структура, динаміка крадіжок, грабежів, розбоїв, шахрайства, вимагання. Питома вага їх в злочинності складає 20-30%. Переважають крадіжки. Кількість зареєстрованих крадіжок особистого майна в основному стабільна. Більше половини з них вчиняються в квартирах і в гуртожитках, біля однієї третини – на вокзалах, ринках, у магазинах, на міському транспорті.

Шахрайства, як правило, вчиняються шляхом отримання грошей для надання послуг, кредитів, шляхом обману з використанням технічних засобів.

Динаміка грабежів і розбоїв у ряді регіонів не стабільна. Проте підвищилась питома вага застосування при нападі зброї, особливо вогнепальної. Такі злочини мають груповий характер і тенденцію до підвищення рівня організованості.

2. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють корисливі злочини

Типова характеристика осіб, що розкрадають майно, передбачає наявність у них певних посадових функцій, а для заняття відповідних посад вимагається і певний службовий стаж. Тому віковий склад учасників розкрадань характеризується перевагою осіб середнього віку (30-50 років). В останній час стала помітною тенденція до “омоложення” учасників розкрадань. Це пояснюється тим, що підприємства, установи, організації хочуть мати спеціалістами осіб молодого віку, з більш прогресивними, новаційними поглядами на

управління виробництвами в умовах ринкових відносин.

Освітній рівень учасників посадових розкрадань диференційований у залежності від масштабів і способів злочинної діяльності. Проте існує стабільна тенденція щодо її підвищення. В умовах комп'ютеризації управлінських процесів вимоги до управлінського персоналу в плані освітнього рівня постійно зростають. Велика частка осіб має значний професійний стаж, який дозволяє довгий час розкрадати майно та грошові кошти, вдало маскуючи сліди злочинів шляхом підробок документів, використовуючи недоліки в діяльності контролюючих органів.

Моральна позиція осіб, що вчиняють розкрадання, характеризується чітко вираженою споживчою орієнтацією, коли сума матеріальних благ і можливостей розглядається як єдиний критерій і зміст життєвого успіху. В той же час для них характерний пошук самовиправдання своєї злочинної діяльності: “всі так роблять”.

Для контингенту розкрадачів характерне поширення соціально-негативних властивостей, які пов'язані з пияцтвом, розпустою, засоби на задоволення яких добуваються злочинним шляхом. Цим особам притаманні такі емоційно-вольові властивості, як егоїзм, розпущеність, а для деяких – невміння протистояти “ситуації спокуси”. Розкрадачі в більшому чи меншому ступені засвоюють звичку до “подвійного” життя, навикі конспірації.

Соціально-демографічна й освітньо-культурна характеристика осіб, що вчиняють крадіжки, відповідає ситуаційності значної їх частини. В такому контингенті осіб переважають неповнолітні і віком від 18 до 25 років. Якщо більшість крадіжок вчиняються одноособово або нестійкими групами у складі двох-трьох осіб, то розбої вчиняються групами з більшою чисельністю учасників і мають більш стійкий характер. Більшість таких осіб має примітивно-споживчу орієнтацію, негативне ставлення до правових норм, алкогольну залежність.

3. Причини та умови корисливих злочинів

Формування рис і орієнтації особи, мотивів, типових для вчинення корисливих злочинів, як правило, протікає протягом декількох років в результаті специфічних дефектів виховання й обстановки життєдіяльності в конкретному середовищі, в тому числі в результаті інтенсивного негативного впливу активних носіїв поглядів, звичок, традицій паразитизму.

В сім'ї може мати місце:

а) негативний приклад з боку батьків (жити за рахунок розкрадань);

б) панування атмосфери орієнтації тільки на матеріальні блага, заздрощі до осіб з більш високим рівнем життя.

За місцем роботи (навчання) негативний вплив можуть спричиняти:

а) безгосподарність, розтрата, безкарність винних;

б) порушення встановлених правил нарахування заробітної платні, премій, розподіл інших матеріальних благ, що створює думку про “звичність” незаконних шляхів придбання матеріальних благ;

в) nereагування або недостатнє реагування адміністрації, контролюючих та правоохоронних органів на факти розкрадань, які стали відомі, що породжує уявлення про безкарність таких дій.

Особливу криміногенність щодо вчинення крадіжок, грабежів, розбоїв мають такі фактори, як вплив:

– злочинних елементів (вербують співучасників для групових крадіжок, грабежів);

– прикладів безперешкодного застосування насильства, жорстокості, погроз в сімейно-побутовому оточенні;

– атмосфери вуличних груп з негативною орієнтацією, де концентруються підлітки і особи молодого віку, які залишилися поза межами впливу трудових та навчальних колективів, і де нерідко формуються ситуаційні мотиви й умисел вчинення корисливих злочинів, особливо крадіжок і грабежів з метою добути кошти на випивку;

– прикладів безкарного вчинення корисливих злочинів, які залишаються латентними;

– телефільмів, де споживчі стереотипи “красивого життя”, “жуліків”, ворів показуються з пафосом.

Умови, які сприяють вчиненню корисливих злочинів, як правило, створюють певну сукупність відповідно до специфіки ситуацій окремих видів злочинів.

1. Стосовно розкрадання майна, що належить підприємствам, установам, організаціям, іншим колективним власникам, в більшості випадках – це недоліки в обліку матеріальних і грошових цінностей як обставини, що створюють сприятливу обстановку для злочинців і перешкоджають розкриттю їх злочинної діяльності.

2. Недоліки в охороні матеріальних і грошових цінностей, що сприяють їх безпосередньому вилученню із місць зберігання, використовуються злочинцями майже в усіх випадках крадіжок за місцем роботи.

3. Порушення правил зберігання, перевезення і передачі матеріальних і грошових цінностей, що полегшує заволодіння ними

злочинцями і ускладнює протидію, сприяє скоєнню крадіжок, грабежів, розбоїв, привласнення, розтрата.

4. Недоліки інвентаризацій і ревізій, в тому числі при зміні власника, являються обставинами, що входять до числа основних умов, які створюють сприятливу ситуацію для злочинних дій.

5. Недоліки в організації праці (порушення правил і порядку накладання матеріальної відповідальності на особу, відсутність належного контролю за надходженням і витратами матеріалів, виготовленої і реалізованої продукції, виконаних робіт та завищення на них розцінок тощо).

6. Недоліки в підборі кадрів.

7. Недоліки правового виховання.

8. Численні зміни в нормативно-правових актах, що врегульовують виробничу, фінансову та інші сфери діяльності підприємств, організацій, суб'єктів господарювання.

9. Неправильна поведінка потерпілих сприяє вчиненню ряду крадіжок, грабежів, розбоїв, шахрайств.

10. Самостійну групу умов, що сприяють створенню сприятливих ситуацій для вчинення корисливих злочинів, складають недоліки в діяльності правоохоронних органів по попередженню і припиненню злочинів.

4. Попередження корисливих злочинів

Заходи щодо попередження розкрадань повинні бути направлені, перш за все, на виявлення й усунення процесів і явищ у сфері технології та організації виробництва. У зв'язку із переорієнтацією економіки країни на ринкові відносини необхідно, в першу чергу, забезпечити законодавче регулювання переорієнтації економічних відносин. Причому постійні законодавчі зміни (закони, положення про спільні, сумісні підприємства, права й обов'язки суб'єктів різних форм власності), а також зміни форм документів (звітності, обліку тощо), з одного боку, спрямовані на забезпечення ефективного документального супроводження виробничої, фінансової діяльності, з другого – ускладнюють можливість контролю за деякими процесами (наприклад, контролювання громадськими організаціями, об'єднаннями за правильністю нарахування заробітної плати, пенсій, своєчасною їх виплатою, законністю відчуження спільних фондів тощо).

Основними напрямками попередження корисливих злочинів щодо організації і регулювання економічних відносин необхідно визнати:

а) удосконалення законодавства (з метою його спрощення і зрозумілості якщо і не для всіх, то для більшості громадян);

б) підвищення ефективності роботи державних та громадських контролюючих органів (наприклад, товариство захисту прав споживачів);

в) посилення відповідальності, в першу чергу дисциплінарної, за незначні порушення в організації обліку, збереження матеріальних цінностей з метою попередження вчинення злочинів;

г) удосконалення системи заходів по охороні власності (як колективної, так і індивідуальної);

д) підвищення ефективності роботи правоохоронних органів по роботі з такими видами злочинів, як грабежі і особливо розбій.

5. Кримінологічна характеристика необережних злочинів

Злочини, що вчиняються з необережності, неоднорідні. Вони відносяться до різних сфер суспільного життя, посягають на різні об'єкти (особу, її здоров'я, громадський порядок тощо), виражаються в порушенні норм професійної діяльності або побутовій поведінці. Проте їх кримінологічна характеристика має багато спільного, особливо стосовно причин і умов цих злочинців, особи злочинців і механізму злочинної поведінки.

Актуальність і задачі боротьби з необережною злочинністю багато в чому пов'язані з ростом енергозабезпеченості, ускладненням технологічних процесів у всіх галузях економіки, розширенням використання техніки, створенням принципово нових технічних систем, різким зростанням кількості транспортних засобів та інших джерел підвищеної небезпеки. Відповідно зростають вимоги щодо дотримання правил охорони безпеки праці, громадського порядку, здоров'я. В цих умовах збільшується вірогідність і зростає тяжкість суспільно небезпечних наслідків необережної поведінки в усіх сферах життєдіяльності людини. У відповідності з цим зростає значення профілактики необережних злочинів.

Співвідношення умисних і необережних злочинів у структурі злочинності постійно змінюється за рахунок поступового збільшення питомої ваги останніх. На це також впливає розширення в кримінальному кодексі кількості складів злочинів, що вчиняються з необережності. Найбільш значна доля порушень правил дорожнього руху і експлуатації механізмів. Наступні місця в структурі необережної злочинності посідають халатність, порушення правил охорони праці, пожежної безпеки, необережні вбивства.

Кількість інших необережних злочинів, наприклад, втрата

документів, що містять державну таємницю, порушення правил ядерної або радіаційної безпеки, незначна, проте треба мати на увазі, що вони можуть спричинити особливо тяжкі наслідки: істотну шкоду інтересам державної безпеки, шкоду здоров'ю або загибель великої кількості людей. Непоправну шкоду умовам життя сучасного і майбутнього поколінь можуть спричинити і необережні порушення правил охорони навколишнього середовища.

Динаміка злочинів, що вчиняються з необережності, має тенденцію хоча і до невеликого, але зростання, що зумовлено в першу чергу включенням все більшої кількості населення в орбіту використання технічних засобів і процесів, що в свою чергу вимагає неухильного дотримання певних правил поведінки при їх експлуатації.

Необережні злочини характеризуються високою латентністю (деякі їх наслідки усуваються "своїми силами" і не реєструються).

6. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють необережні злочини

Особи, що вчиняють необережні злочини, мають деякі особливості соціально-демографічної і культурно-освітньої характеристики. Серед них відносно висока частка осіб середнього і похилого віку, осіб, що мають середню і вищу освіту. В більшості вони характеризуються на роботі і в побуті позитивно. Для більшості таких осіб характерна недостатність професійного досвіду в діяльності, з якою пов'язано порушення, або невідповідність рівня спеціальної підготовки обов'язкам, які на неї покладені.

Стосовно необережних злочинів, то ситуація їх скоєння, як правило, відіграє вирішальну роль. Психічне ставлення осіб до наслідків визначається не тільки небажанням їх настання, але дуже часто непередбаченням їх можливості. Тому такі особи менш небезпечні для суспільства, ніж особи, що вчиняють умисні злочини.

Проте для більшості осіб, що скоюють необережні злочини, присутні такі властивості, як індивідуалізм, безвідповідальне ставлення до нормативних приписів, недисциплінованість, дефекти морально-вольової сфери і внутрішнього контролю.

Констатується і наявність деяких специфічних відносин та оцінок у сфері професійної чи побутової діяльності: переоцінка своїх професійних можливостей, притуплення почуття необережності, самовпевненість, неухильність. Ці особи часто і раніше допускали

порушення правил безпеки, які залишались без покарання. Це сприяло формуванню у таких осіб уявлення про формальний характер, необов'язковість норм безпеки. Мотиви необережної злочинної поведінки, як правило, пов'язані з недбалим відношенням до заборон і обмежень, небажанням виконувати додаткову роботу, витратити зайві зусилля.

7. Причини й умови необережних злочинів

Формування соціальної недисциплінованості та безвідповідальності в професійній діяльності і в побутовій поведінці пов'язано, перш за все, з недоліками виховання як в сім'ї, так і в навчальних закладах, коли підлітки спостерігають приклади порушення встановлених правил, необережності, неуважності. Це породжує недбале ставлення до норм безпеки й охоронюваних ними суспільних цінностей, недисциплінованість при використанні техніки.

У скоєнні необережних злочинів істотне значення має відсутність ефективного соціального контролю за дотриманням правил професійної діяльності, особливо при використанні джерел підвищеної небезпеки, до проявів непотрібного ризику, зневажливого ставлення до заборон і обмежень, що забезпечують безпеку.

Особливими видами умов, що сприяють вчиненню необережних злочинів, є:

- а) недоліки в технічному забезпеченні безпечної роботи машин, механізмів, транспортних засобів;
- б) недоліки у професійній орієнтації, підготовці кадрів;
- в) незадовільний стан техніки безпеки, умов праці;
- г) дефекти організації виробничих процесів, порушення технологічного режиму виробництва;
- д) недосконалість нормативної регламентації різних видів діяльності;
- е) безкарність осіб, що допускають порушення правил безпеки.

8. Попередження необережних злочинів

У профілактиці необережних злочинів важливу роль відіграють як заходи по підвищенню загального освітнього рівня, професійної підготовки і культури членів суспільства, так і вдосконалення організаційно-технічних та інших загальносоціальних заходів.

На сьогодні очевидним є необхідність розробки і впровадження нових методів визначення придатності до певних професій. Подальше вдосконалення професійного відбору буде сприяти більш повному

запобіганню можливості необережного спричинення шкоди особами, дані яких не відповідають вимогам професії.

Значну роль у попередженні необережних злочинів повинно відігравати вдосконалення самих правил безпеки.

Велике значення має виховна робота, спрямована на формування особистої позиції, яка виключає недисциплінованість, зневажливе ставлення до норм безпеки в професійній і побутовій діяльності.

Необхідно постійно вдосконалювати контроль і нагляд за виконанням законодавства про охорону праці та техніки безпеки, дотриманням встановлених заборон і обмежень у професійній і побутовій діяльності.

У зв'язку з тим, що значну частину необережних злочинів складають ДТП за участю автотранспорту, основні напрямки їх попередження полягають у наступному:

- підтримання в належному стані мережі автомобільних доріг;
- внесення новацій, що підвищують безпеку в конструкціях автомобілів;
- посилення контролю за технічним станом автотранспорту;
- підвищення ефективності контролю за дотриманням правил учасниками дорожнього руху.

Терміни та визначення: корислива злочинність, необережна злочинність.

Питання для самоконтролю

1. Поняття корисливих злочинів.
2. Види корисливої злочинності.
3. Стан, структура, динаміка корисливої злочинності.
4. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють корисливі злочини.
5. Причини й умови корисливої злочинності.
6. Попередження корисливих злочинів.
7. Поняття необережного злочину.
8. Стан, структура, динаміка необережної злочинності.
9. Кримінологічна характеристика необережних злочинів.
10. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють необережні злочини.
11. Причини й умови необережних злочинів.
12. Попередження необережних злочинів.

Реферати: 1. Злочинність у сфері економіки.

2. Необережні злочини: види, причини, умови, профілактика.
3. Злочинність серед жінок.
4. Автотранспортні злочини.

Література до теми

1. Гега П.Т. Правовий режим оподаткування в Україні. – К., 1997.
2. Кримінологія. Особлива частина: Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман; За ред. І.М. Даньшина. – Харків: Право, 1999.
3. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами (Загальна та Особлива частини): Навчальний посібник / За заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Атіка, 2001.
4. Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій: У 2 кн. Особлива частина / Ю.В. Александров, А.П. Гаврилишин, О.М. Джужа та ін.; За заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2000.
5. Курс Кримінології: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. / М.В. Корнієнко, Б.В. Романок та ін.; За заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Юрінком-Інтер, 2001. – 480 с.
6. Литвак О. Злочинність, її причини та профілактика. – К., 1997.
7. Литвак О. Державний вплив на злочинність: кримінологічно-правове дослідження. – К., 2000.
8. Кальман О.Г. Збитки від економічних злочинів і проблема їх обліку // Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку. – Харків, 1995.
9. Білецький В. Фіктивне підприємництво і економічна злочинність // Право України. – 1997. – № 5.
10. Джужа О.М., Моїсєєв Є.М. Проблеми кримінальної віктимології (кримінологічний, психологічний та пенітенціарний аспекти). – К., 1998.
11. Жунев В.Й. Предупреждение дорожно-транспортных происшествий. – М., 1989.
12. Зелинский А.Ф. Криминология. – Харьков, 2000.
13. Иншаков С.М. Криминология: Учебник. – М.: Юриспруденция, 2000.